

EKONOMİ POLİTİK

Neoliberal Küreselleşmenin Maskesi Düşerken

Erinç Yeldan, 29 Haziran 2016

İngiltere halkı yüzde 52 ile AB'den ayrılma kararı aldı. Geçen Perşembe günü açıklanan sonuç kimileri için sürpriz, kimileri için beklenen gelişme idi. Konunun gerek iktisadi, gerekse sosyal ve medyatik boyutları hala güncelliğini koruyor. Salt teknik verilere bakarsak, "piyasaların" ayrılma kararına verdiği tepkiyi normal karşılamak gerekiyor: İngiltere Sterlini yüzde 10'dan fazla değer yitirmiş; İngiltere borsası yüzde 10; Fransa ve Almanya borsaları yaklaşık yüzde 6 kayba uğramış; başta petrol olmak üzere uluslararası emtia fiyatlarında da yüzde 5-6 civarında gerileme gözlenmiş durumda.

Hatta bir adım daha ileriye gidersek, "ayrılma" kararı sonrasında uluslararası finans şebekesinde derin servet kayıpları yaşandığını da görmekteyiz. Örneğin *Bloomberg* tarafından sunulan tespitlere göre referandum sonrası yaşanan finansal çalkantıda İngiltere'nin en zengin on beş vatandaşının gelirlerinde 5.5 milyar dolarlık bir kayıp söz konusu olmuş. *Bloomberg* 'e göre kayıplar sadece İngiltere'nin süper zenginleriyle sınırlı değil. Dünyanın en zengin 400 kişinin gelirlerindeki günlük kayıp 127.4 milyar dolar olmuş; bu şahısların servetlerindeki toplam erime ise 3.9 trilyon dolara ulaşıyor. (*)

Fransız Devrimi'nin yakıcı çalkantılarını anmamak elde değil: "*piyasalar*" kendi evlatlarını boğuyor.

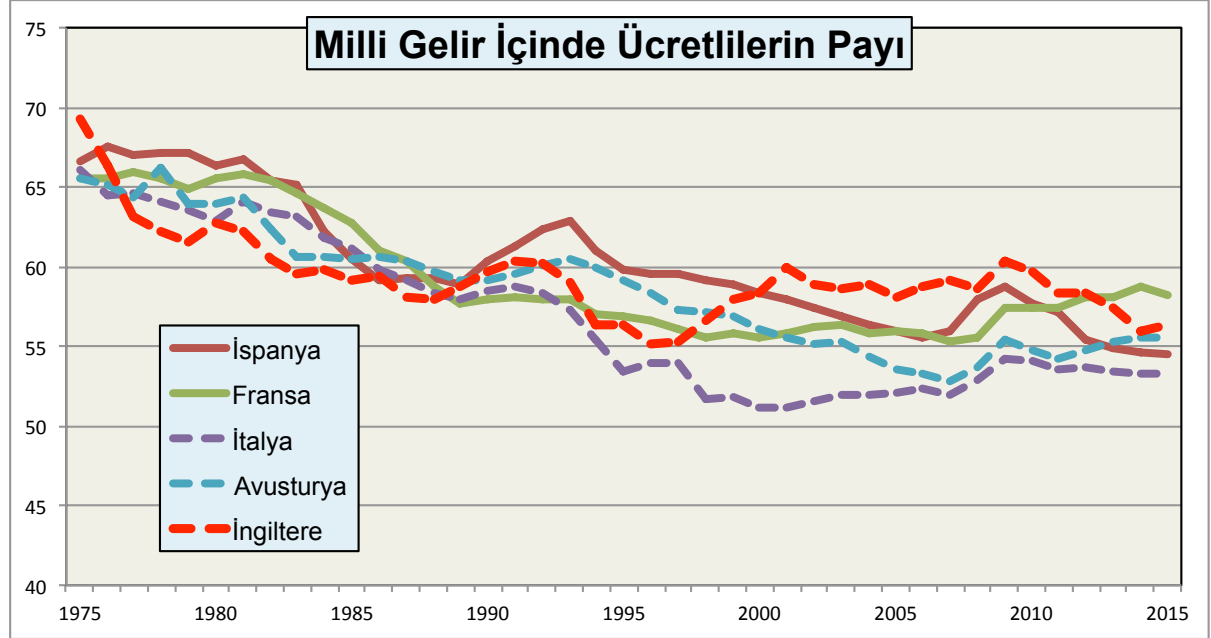
Ancak, konu salt teknik iktisadi verilerle sınırlı değil. İngiltere'nin AB'den çıkışı kararı, daha geniş bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, *kuralsızlaştırma*, *esnekleştirme* ve *inovasyoncu rekabete açılma* sloganları arasında sürdürülen neoliberal küreselleşme saldırısının emeği ile geçinen yığınlar için güvencesizleştirilmiş istihdam ve reel gelir kayıpları; etnik ve cinsiyete dayalı ayrımcılık; ve yer küremizin hemen her köşesinde insan haklarının ihlali, şiddet ve anti-demokratik baskıcı yapıların yükselmesi anlamına geldiğini görmemizi sağlamakta.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinden bu yana *başka alternatif yok* dayatması altında sürdürülen neoliberal küreselleşmenin Avrupa'daki yansıması gerçekte Avrupa sermayesinin *birliği* projesi idi ve öncelikle Avrupa kökenli ulus-ötesi şirketlerin ve finans şebekesinin küresel çapta stratejik konumlarını pekiştirmeye ve yaygınlaştırılmasına hizmet amacını güdüyordu. Bu proje doğrultusunda, *etkin ve yönetişimci devlet*; *inovasyoncu toplum*, *üniversite-sanayi işbirliği*; *rekabetçi ve esnek işgücü piyasaları* gibi makyajlanmış sözcükler aslında emeğin kazanımlarının geriletilerek ve ücret maliyetlerinin bastırılarak sömürü oranlarının yükseltilmesini ve Avrupa sermayesinin önünün açılmasını amaçlamaktaydı.

Bu süreçte, tüm dünyada olduğu gibi, Avrupa'da da ücretlerin geriletilmesine ve sömürü oranının yükseltilmesine dayalı bir *dibe doğru yarış* sürdürülmekte idi. Rekabetçilik, etkinlik, esneklik altında bir çağdaşlık tasarımı olarak pazarlanan bu hiper-sömürü projesi sonucunda emeğin milli gelirden aldığı pay hızla geriletilmiş ve emekçiler güvencesiz

istihdam, işsizlik ve ücretlerin erimesi kısıtları arasında sıkışıp kalmış idi. Aşağıda bu süreci bir grafik yardımıyla betimlemekteyiz. AB Komisyonu, Ameco kaynaklı veriler, yirminci yüzyılın son çeyreğinden başlayarak çeşitli Avrupa ülkelerinde emeğin milli gelirden almakta olduğu payın nasıl da hızla geriletilmiş olduğunu sergiliyor.

Dibe Doğru Yarış

Ameco kaynaklı veriler 1975'ten bu yana emeğin gelir payındaki kayıpların İngiltere ve İtalya'da yüzde 15; İspanya ve Avusturya'da yüzde 12; Fransa'da ise yüzde 8 boyutunda olduğunu belgeliyor.

Bu gerçeklerin Avrupa Birliği projesine ve daha genel olarak adına küreselleşme denilen neoliberal hiper-sömürü projesine karşı bir sosyal başkaldırıya dönüşmemesi için hayali düşmanlar yaratılması ve dikkatlerin sistemin dışına kaydırılması gerekiyordu. “*Ücretlerin gerilemesi ve işsizlik sorunları yabancılara yüzünden*” propagandası böyle başladı. Etnik ve bölgesel ayrımcılığa dayalı ırkçılık Avrupa’da (ve tüm dünyada) hızlandırıldı; muhafazakar sağ partiler işsizlik tehdidi altındaki örgütsüz, parçalanmış kitleleri ırkçı ve ayrımcı yeni-sağ sloganlar etrafında örgütlemeyi başardılar. “*Polonyalı muslukçu*” ve “*siesta-sever tembel Yunanlılar*” mitleri bu dönemin vulgar imajlarını oluşturdu.

İngiltere’de sanki bir “egemenlik hakkı” gibi sergilenen referandum tiyatrosunun özünde “yabancı düşmanlığına” ve derinleştirilen “mülteci sorunlarına” karşı geliştirilen ayrımcı/ırkçı refleksin bir yansıması olduğu hemen tüm sosyal bilimciler tarafından da dile getiriliyor. Burada can alıcı bir soru, küresel çaptaki bu gerginliğin neden öncelikle İngiltere’de böyle bir sonucu yaratmış olması. Sorunun tarihsel kökenli bir çok yanıtı kurgulanabilir. Ancak burada ilginç olan, 1980’lerde öncelikle İngiltere’de körüklenen neoliberal küreselleşme atılımının, şimdi gene İngiltere kaynaklı bir karşı çıkış ile ters yüz edilmiş olması...

Brexit süreci, kuşkunuz olmasın, Avrupa sermayesini daha fazla hırpalamadan bir ara çözüme kavuşturulacaktır. Ancak burada önemli olan gözlem, artan etnik ayrımcı/ırkçı söylemler ve derinleşen şiddet konjonktürü ile birlikte dünyamızın hızla 1913 öncesi koşullara sürüklenmekte olduğudur.

(*) <http://www.bloomberg.com/news/articles/2016-06-24>